

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาประวัติความเป็นมาและพัฒนาการในการดำเนินงานของบัณฑิตวิทยาลัยทุกแห่งในมหาวิทยาลัยของรัฐและสถาบันที่เทียบเท่า สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันอุดมศึกษาเอกชน และสถาบันการศึกษาระหว่างประเทศที่จัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย โดยศึกษาการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ได้แก่ การบริหารงาน การรับนักศึกษา การจัดหลักสูตร ระยะเวลาการศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ จากข้อมูลเอกสารและการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยโดยสรุปเป็นดังนี้

การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศไทยได้เปิดสอนเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2477 หลังจากที่ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เข้าสู่ระบอบประชาธิปไตย สาเหตุของการจัดตั้งเพื่อจะใช้สถาบันอุดมศึกษาระดับสูงรองรับต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยซึ่งเป็นของใหม่ในขณะนั้น อันจะเป็นการเผยแพร่การปกครองและผลิตทรัพยากรมนุษย์ระดับผู้นำทางการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย จึงได้เปิดสอนระดับปริญญาโทขึ้นเป็นครั้งแรกในมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ในช่วงแรกเปิดสอน 4 สาขา คือ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และการทูต

ปี พ.ศ. 2482 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดสอนในคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จวบจนกระทั่งปัจจุบันได้มีการเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันที่เทียบเท่าเกือบทุกแห่งในประเทศไทย ทั้งในสถานศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน บัณฑิตศึกษาในประเทศไทยมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ มาโดยลำดับ คือ

1. พัฒนาการด้านการบริหาร

ระยะเริ่มแรกของการเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา คณะและภาควิชาเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารงานเองทั้งหมด ยังไม่มีหน่วยงานกลางรับผิดชอบ

ปี พ.ศ. 2500 ประเทศไทยได้เริ่มมีการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจและการศึกษาคritical จึงมีความต้องการกำลังคนในระดับสูงจำนวนมาก ได้มีการพิจารณาจะขยาย

การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาให้กว้างขวางมากขึ้น โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยที่เปิดทำการสอน
อยู่แล้ว

ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 1 - ระยะที่ 2
(2504-2514) จึงได้มีการจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยขึ้นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
แพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พร้อมทั้งได้จัดตั้งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ซึ่ง
เป็นสถาบันที่ดำเนินการสอนในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีโดยเฉพาะ การบริหารงานบัณฑิตศึกษาจะ
ดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย หรือคณะกรรมการบัณฑิตวิทยาลัยเป็นผู้
กำหนดนโยบาย วางหลักสูตร ควบคุมการศึกษาและประสานงานในคณะต่าง ๆ ที่เปิดสอนในระดับ
บัณฑิตศึกษา ยกเว้นสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์จะมีลักษณะคล้ายมหาวิทยาลัย มีฐานะเทียบเท่า
กรม สังกัดในทบวงมหาวิทยาลัย ทำหน้าที่จัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาทางวิชาการบริหารและ
พัฒนา จัดดำเนินการให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และธุรกิจเอกชนใน
ด้านการวิจัย การฝึกอบรมในสาขาการบริหารและพัฒนา ในช่วงดังกล่าวนี้การบริหารงานบัณฑิต
ศึกษาในแต่ละมหาวิทยาลัยหรือสถาบันที่เทียบเท่าจะดำเนินการโดยอิสระในแต่ละสถาบัน

ต่อมาในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 3 (2515-2519)
สภาการศึกษาแห่งชาติได้วางหลักเกณฑ์การศึกษาขั้นประกาศนียบัตรชั้นสูง ปริญญาโท และปริญญา
เอก ของมหาวิทยาลัยและสถาบันที่เทียบเท่า เพื่อเป็นเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา
ขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย มหาวิทยาลัยที่เปิดดำเนินการในระดับบัณฑิตศึกษาอยู่แล้ว และที่
กำลังจะเปิดใหม่ การจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาจึงอยู่ในความดูแลและควบคุมของสภาการ
ศึกษาแห่งชาติ สำหรับผู้บริหารงานในแต่ละแห่งยังเป็นในรูปของคณะกรรมการเหมือน เช่นเดิม

ประมาณปี พ.ศ. 2520 ได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบการปฏิบัติราชการ
ของทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2520 มีหน้าที่ควบคุมดูแลการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ
การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งแต่เดิมอยู่ในความควบคุมของสภาการศึกษาแห่งชาติ จึงได้โอนมาอยู่
ในความควบคุมของทบวงมหาวิทยาลัยนับตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดเกณฑ์
มาตรฐานการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสำหรับเป็นหลักปฏิบัติในมหาวิทยาลัยสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีดังนี้

1. ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาโท

2. เกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการศึกษาชั้นประกาศนียบัตรชั้นสูง พ.ศ. 2523
3. เกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2524
4. ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาชั้นปริญญาเอก สาขาวิศวกรรมศาสตร์ พ.ศ. 2524
5. ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาชั้นปริญญาเอก สาขาเศรษฐศาสตร์ พ.ศ. 2526
6. ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาเอก พ.ศ. 2527
7. ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง แนวทางและวิธีการพิจารณาหลักสูตร ระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2527

ปัจจุบันการบริหารงานบัณฑิตวิทยาลัยในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย มีลักษณะดังนี้

1. คณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งมีหน้าที่
 - 1.1 กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการ เรียนการสอน หลักสูตรการสอน วัตถุประสงค์ การเรียน และผู้สำเร็จการศึกษา
 - 1.2 ให้คำปรึกษาและเสนอความเห็นต่อคณบดีในเรื่องต่าง ๆ
 - 1.3 ดูแลด้านวิชาการและบริหาร
 - 1.4 ควบคุมมาตรฐานการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
 - 1.5 พิจารณางบประมาณ ควบคุมดูแลและอนุมัติการจ่ายเงิน และเงินรายได้ต่าง ๆ
2. คณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะ มีหน้าที่กำหนดนโยบายเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดผลภายในคณะนั้น ๆ
3. สายงานของบัณฑิตวิทยาลัยส่วนใหญ่จะประกอบด้วยสำนักงานเลขานุการคณะ แล้วแบ่งเป็นงานบริการการศึกษา หรืองานวิชาการ และงานด้านธุรการ
4. ผู้บริหารบัณฑิตวิทยาลัย ได้แก่ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย หรือเทียบเท่า การบริหารงานบัณฑิตวิทยาลัยหรือสถาบันที่เทียบเท่าอาจจะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละสถาบันนั้น แต่หลักการส่วนใหญ่จะคล้ายคลึงกัน

2. พัฒนาการด้านการรับนักศึกษา

ระยะเริ่มแรกซึ่งได้เปิดสอนในมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การรับนักศึกษาจะพิจารณาโดยคณะกรรมการมหาวิทยาลัยหรือคณะกรรมการประจำคณะ ยังไม่มีการกำหนดระดับคะแนนชั้นปริญญาตรี ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาช่วงนี้ยังมีน้อยมาก

ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา ในแต่ละมหาวิทยาลัยได้เปิดสอนระดับปริญญาโทเพิ่มขึ้น ความต้องการของผู้เรียนเพิ่มขึ้น ประกอบกับประเทศไทยกำลังอยู่ในระหว่างการเร่งรัดและพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและการศึกษา จึงมีความต้องการกำลังคนในระดับสูงจำนวนมากทุกแขนงอาชีพ การพิจารณารับนิสิต นักศึกษา เข้าเรียนจึงต้องคำนึงถึงผู้ที่มีความพร้อมและความสามารถของผู้เรียนเป็นประการสำคัญ หลายมหาวิทยาลัยได้กำหนดรับนักศึกษาจากผู้ที่มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี หรือผู้ที่ทำงานในหน่วยราชการซึ่งสามารถที่จะนำความรู้ทางวิชาการกลับไปพัฒนาหน่วยงานของตนเอง โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ที่ได้จัดหลักสูตรให้เหมือนกับต่างประเทศ เพื่อสกัดกั้นมิให้ผู้ที่ยื่นสำเร็จจากคณะแพทยศาสตร์เดินทางออกนอกประเทศ วิธีการรับเข้าศึกษา ผู้เรียนจะต้องสอบผ่าน TOFEL ให้ได้ระดับคะแนน 450 และข้อสอบใช้ภาษาอังกฤษทุกวิชา

ต่อมาในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 1-3 การรับนักศึกษาในทุกสถาบันได้มีเกณฑ์การพิจารณารับเข้าศึกษาค่อนข้างสูง เมื่อสภาการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นประกาศนียบัตรชั้นสูง ปริญญาโท ปริญญาเอก ของมหาวิทยาลัยและสถาบันที่เทียบเท่าทุกสถาบันจึงกำหนดคุณสมบัติของผู้เรียนให้อยู่ในขอบข่ายของหลักเกณฑ์ดังกล่าว

ในปี พ.ศ. 2520 งานด้านมัธยมศึกษาซึ่งแต่เดิมอยู่ในความรับผิดชอบของสภาการศึกษาแห่งชาติ ได้โอนมาสังกัดในทบวงมหาวิทยาลัย การรับนักศึกษาในแต่ละสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังคงใช้หลักเกณฑ์เดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเกณฑ์ที่สภาการศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้แต่เดิมมากนัก มหาวิทยาลัยหรือสถาบันที่เทียบเท่าทุกแห่งยังคงเน้นคุณภาพของผู้เรียน และการนำไปใช้ประโยชน์กับหน่วยงานเป็นประการสำคัญ

3. พัฒนาการด้านหลักสูตร ระยะเวลาการศึกษา

ในระยะเริ่มแรก การศึกษาระดับปริญญาโททุกสาขาของมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ไม่มีการเขียนวิทยานิพนธ์ ผู้เรียนจะต้องเรียนวิชาตามที่มหาวิทยาลัย

กำหนดให้ศึกษา แต่ในระดับปริญญา เอกทุกสาขาไม่มีการกำหนดให้เรียนรายวิชา ผู้เรียนต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ต้องมีความรู้ภาษาอังกฤษและฝรั่งเศสเป็นอย่างดี และผู้เรียนต้องแต่งตำราเป็นภาษาไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กำหนดให้ผู้เรียนในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ต้องศึกษาวิชาต่าง ๆ ตามความเห็นชอบของคณะกรรมการประจำคณะ และต้องทำการค้นคว้าวิจัยทุกสาขาวิชา

ระยะเวลาการศึกษา การศึกษาในมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ไม่มีการกำหนดไว้ชัดเจน แต่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกำหนดเวลาการศึกษาไม่น้อยกว่า 2 ปี ในระดับปริญญาโท

ในปี พ.ศ. 2495 เป็นต้นมา ได้มีการเปิดสอนระดับปริญญาโทในมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร แต่ละมหาวิทยาลัย การจัดหลักสูตรได้เป็นไปตามลักษณะสาขาวิชาชีพ โดยมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์กำหนดหลักสูตรเป็นภาษาอังกฤษทั้งการเรียนรายวิชา การทำวิทยานิพนธ์ ตลอดหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จะเน้นหนักด้านการเกษตร หลักสูตรมีการเรียนรายวิชา และทำการวิจัยในปัญหาของประเทศทางด้านเกษตร และวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร หลักสูตรมีการเรียนรายวิชา และทำวิทยานิพนธ์ หลักสูตรจะเน้นหนักทาง Professional สถาบันทั้ง 3 แห่ง จะใช้ระยะเวลาการศึกษาประมาณ 2 ปี

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 1 - ระยะที่ 2 (2504-2514) เมื่อได้มีการจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยขึ้นในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ การบริหารงานดำเนินงานโดยคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัยหรือคณะกรรมการบัณฑิตวิทยาลัย เป็นผู้วางหลักสูตรและควบคุมการศึกษาทุกสาขาวิชาให้มีมาตรฐานเดียวกัน หลักสูตรในช่วงนี้จะมีการเรียนรายวิชา (Course Work) และการทำวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ รายละเอียดจะแตกต่างกันออกไปในแต่ละสถาบัน ช่วงระยะเวลาการศึกษาจะอยู่ในระหว่าง 2-5 ปีการศึกษา ต่อเมื่อสภาการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดหลักเกณฑ์การศึกษาขั้นประกาศนียบัตรชั้นสูง ปริญญาโท ปริญญาเอก หลักสูตรทุกสาขาจึงต้องปรับปรุงให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าว

ปี พ.ศ. 2520 ทบวงมหาวิทยาลัยได้เข้ามาควบคุมดูแลรับผิดชอบในเรื่องของบัณฑิตศึกษา ได้มีการประกาศใช้เกณฑ์มาตรฐานในระดับต่าง ๆ สำหรับหลักสูตรที่ไม่อาจอนุโลม

ความเกณฑ์ที่กำหนดให้สถานศึกษา เสนอเหตุผลและความจำเป็นให้ทบวงมหาวิทยาลัยพิจารณาเป็นกรณีไป

4. พัฒนาการด้านการเรียนการสอน

ในระยะเริ่มแรกของการ เปิดสอนชั้นปริญญาโทในมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์ และการเมือง ได้กำหนดให้นักศึกษาต้องเข้าฟังการบรรยายในชั้นเรียน แต่อาจอนุโลมสำหรับ นักศึกษาที่ไม่สามารถเข้าชั้นเรียนได้ แต่นักศึกษาต้องส่งผลงานแสดงความสามารถต่ออาจารย์ ผู้สอนในวิชานั้น ๆ การเรียนการสอนจะประกอบด้วย การเรียนในห้องเรียน การอภิปราย ได้เพียง วิเคราะห์ปัญหา การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และการแต่งคำรำในระดับปริญญาเอก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การเรียนการสอนมีการบรรยายในชั้นเรียน การค้นคว้า สำหรับสาขาทางวิทยาศาสตร์จะมีการทดลอง และการใช้อุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และวิทยาลัยวิชาการศึกษา จะมีการบรรยาย ในชั้นเรียน การทดลองปฏิบัติการ และการทำการวิจัย

ในช่วงของแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 1 - ระยะที่ 5 มหาวิทยาลัยในประเทศไทยได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนมากขึ้น ได้นำวิธีการแผนใหม่ วิทยาการด้านต่าง ๆ เครื่องมือทดลอง เทคโนโลยีแบบใหม่เข้ามาใช้ในการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น

อภิปรายผล

1. บัณฑิตศึกษาในปัจจุบันได้มีความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ในการพยายามจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้มีคุณภาพทัดเทียมกัน ดังจะเห็นได้จากการจัดประชุม คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยทั่วประเทศเป็นประจำทุกปี เพื่อประสานงานและร่วมมือในการทำงาน การ แลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างสถาบัน ตลอดจนการร่วมกันแก้ปัญหาในการทำงาน และการเข้าไปมี ส่วนร่วมในการพิจารณา เสนอแนะการประกาศใช้ เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับบัณฑิตศึกษา โดยตรง รวมทั้งการมีส่วนร่วมในแนวทางและวิธีการพิจารณาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาลดฉบับปรับปรุง ใหม่ และการกำหนดนโยบายในแผนพัฒนาการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในช่วงแผนพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 6

2. แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรักษามาตรฐานการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ได้มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อมหาวิทยาลัย สถาบันจะให้ยึดถือปฏิบัติ เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตร ให้มีมาตรฐานเดียวกัน

3. พิจารณาจากพัฒนาการทางการบริหารงานของบัณฑิตศึกษาในประเทศไทย รูปแบบการบริหารงานของบัณฑิตวิทยาลัยแต่ละมหาวิทยาลัย สถาบันจะมีลักษณะแตกต่างกัน เนื่องจากจุดเริ่มต้นของแต่ละสถาบันแตกต่างกัน แต่หน้าที่ของบัณฑิตวิทยาลัยคือการประสานงานกับภาควิชา หรือคณะ การควบคุมดูแลมาตรฐานการศึกษาให้อยู่ในแนวเดียวกัน จึงเป็นเหตุให้บางครั้งขาดความคล่องตัวในการทำงาน หรือเป็นไปในลักษณะเข้าไปก้าวก่ายงานของภาควิชา และคณะ คณะบัณฑิตวิทยาลัยจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการที่ประสานการทำงานระหว่างภาควิชา กับบัณฑิตวิทยาลัยให้ดำเนินไปด้วยดี และในขณะเดียวกันต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ที่กำหนด

4. พิจารณาจากคุณภาพของผู้เรียนในปัจจุบัน ในภาวะการณ์ปัจจุบันประเทศไทย ประสบกับปัญหาการว่างงานในระดับปริญญาตรีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะสาขาวิชาทางด้าน สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ผู้เรียนจบในระดับปริญญาตรีที่มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีอาจต้อง เข้าสู่ตลาดแรงงานหลังจบการศึกษา หรือผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับบัณฑิตศึกษาอาจต้องออก กลางคันเมื่อได้งาน บัณฑิตศึกษาอาจได้ผู้เรียนไม่ได้มาตรฐานตามที่ต้องการ สำหรับผู้ที่ทำงานแล้ว อาจไม่มีเวลามาเรียน หรือเรียนได้ไม่เต็มที่ สิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนในระดับ บัณฑิตศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา ผู้เรียนต้องมีเวลาทำ การวิจัยค้นคว้าด้วยตนเอง จึงต้องมีเวลาสำหรับการค้นคว้าทดลองและทำการวิจัยชั่วระยะเวลา หนึ่ง

5. พิจารณาจากในแง่ของหลักสูตร ในปัจจุบันเกณฑ์มาตรฐานบางฉบับประกาศใช้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 ควรได้มีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ควรได้มีการพิจารณา ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาเอก ปัจจุบันมี 3 ฉบับ ทบวงมหาวิทยาลัย ประกาศใช้ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาเอก พ.ศ. 2527 โดยยังไม่เลิกใช้ฉบับ พ.ศ. 2524 และ พ.ศ. 2526 จึงเกิดความซ้ำซ้อน น่าจะได้มีการพิจารณาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

6. พิจารณาในแง่ของการเรียนการสอน การเรียนในระดับบัณฑิตศึกษาภาคปกติใน ทุกสถาบันจะกำหนดให้ผู้เรียนมาเรียนเต็มเวลา ปัญหาที่เกิดขึ้นคือผู้ที่ไม่สามารถมาเรียนได้จึงไม่มี โอกาสเข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา หากบางหลักสูตรที่สามารถจะเปิดนอกเวลาราชการจะสามารถ คอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่ไม่สามารถมาเรียนได้ และในปัจจุบันบัณฑิตศึกษาได้รับงบประมาณ จำกัด การเรียนการสอนจึงประสบปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน การขาดแคลนครูมา เรียนสำหรับค้นคว้าวิจัย ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือการขาดแคลนครูที่เป็นภาษาไทย เนื่องจาก

ผู้เรียนส่วนมากประสบกับปัญหาการใช้ภาษาต่างประเทศซึ่งนักศึกษาต้องใช้ในการค้นคว้าและอ้างอิง
สิ่งเหล่านี้ นับ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา เป็นอย่างมาก

7. เมื่อพิจารณาในเรื่องของการวิจัย ซึ่งเป็นปรัชญาของการเรียนการสอนในระดับ
บัณฑิตศึกษา ปัจจุบันเมื่อมีการวิจัยสำเร็จออกมาชิ้นหนึ่งยังไม่มีเมื่อนำออกมาเผยแพร่เท่าที่ควร
เนื่องด้วยขาดหน่วยงานที่ทำหน้าที่ด้านการประชาสัมพันธ์โดยตรง จึงมีงานวิจัยที่เก็บไว้อยู่มาก
หากได้มีการนำผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์นำออกมาเผยแพร่ หรือนำมาใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหา
การทำวิจัยจะได้ผลคุ้มค่ากับการลงทุนซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่าย และเวลาในการทำวิจัยมากกว่าที่จะ
ทำการวิจัยแล้วมีได้นำออกใช้ประโยชน์

ข้อเสนอแนะ

1. ในแต่ละแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายในระดับบัณฑิตศึกษาใน
ด้านสาขาวิชาที่เปิดสอน ปริมาณการรับนิสิต นักศึกษา เข้าเรียน เป้าหมายในการผลิตบัณฑิตระดับ
บัณฑิตศึกษา ควรได้กำหนดแนวทางอย่างชัดเจน เพื่อเป็นหลักปฏิบัติ
2. ควรพิจารณาปรับปรุงคุณภาพทางการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาให้มี
ประสิทธิภาพมากขึ้น การเน้นคุณภาพของอาจารย์ ห้องสมุด อุปกรณ์การเรียนการสอน หนังสือและ
ตำราควรได้รับการพัฒนาให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้น
3. สนับสนุนให้มีการประสานงานระหว่างบัณฑิตวิทยาลัยในมหาวิทยาลัย หรือสถาบัน
ที่เทียบเท่าในด้านการแลกเปลี่ยนข่าวสาร การลงทะเบียนข้ามมหาวิทยาลัย การใช้ทรัพยากร
ร่วมกัน การเผยแพร่ผลงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์
4. การเปิดหลักสูตรหรือสาขาวิชาควรคำนึงถึงความต้องการของตลาดแรงงาน
ประกอบด้วย เพื่อป้องกันมิให้เกิดภาวะการว่างงานในอนาคต หลักสูตรควรปรับปรุงให้ทันสมัย
และสอดคล้องกับสภาพของสังคมในปัจจุบัน และควรมีให้เลือกหลายแบบเพื่อความเหมาะสมสำหรับ
ผู้เรียนแต่ละคน โดยเฉพาะทางด้านสังคมศาสตร์
5. บัณฑิตวิทยาลัยหรือสถาบันต่าง ๆ ควรแสวงหาแหล่งเงินทุนจากภายนอกโดย
ไม่ต้องรอนงบประมาณจากรัฐบาลเพียงอย่างเดียว และการรับความช่วยเหลือนั้นจะต้องไม่
เป็นการผูกพันที่จะทำให้การปฏิบัติงานค่อยมีประสิทธิภาพลง

6. การเปิดทำการสอนระดับบัณฑิตศึกษา ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการรับภาระด้าน การเรียนการสอนมากกว่าในระดับปริญญาตรีโดยมีคองหวังพึ่งแต่งบประมาณของรัฐเพียงด้านเดียว เนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ทำงานแล้ว สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ดีพอสมควร กรณีที่ ผู้เรียนยังมิได้ทำงานควรมีแหล่งทุนให้การสนับสนุนจนสำเร็จการศึกษา อาจเป็นในรูปของทุนผู้ช่วย วิจัย ทุนผู้ช่วยสอน

7. ในปัจจุบันหลักสูตรส่วนใหญ่ยังสนองความต้องการของผู้เรียนไม่เพียงพอ เนื่องจาก หลักสูตรส่วนใหญ่เปิดทำการสอนในเวลาราชการ ผู้เรียนซึ่งไม่สามารถลาเรียนได้ หรือมีภาระ ต้องปฏิบัติในเวลาราชการไม่สามารถเข้าเรียนได้ ควรมีการเปิดหลักสูตรภาคค่ำให้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะสาขาทางด้านธุรกิจคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นที่ต้องการในระยະนี้มาก โดยหลักสูตรภาคค่ำนี้ ควรเป็นหลักสูตรที่พึ่งตัวเองได้โดยไม่ต้องอาศัยเงินงบประมาณจากรัฐบาล เนื่องจากผู้เรียนเป็นผู้ ประกอบวิชาชีพสามารถเลี้ยงตัวเองได้แล้ว ต้องการเข้ามาเรียนเพื่อหาความรู้เพิ่มเติม จึงควร สนองความต้องการของผู้เรียนโดยตรง เนื่องจากทรัพยากรทางด้านนี้มหาวิทยาลัยได้มีอยู่พร้อมแล้ว

8. ระบบราชการในปัจจุบันไม่เอื้ออำนวยให้ได้บุคคลที่มีคุณภาพ มีความสามารถเข้ามา อยู่ในระบบราชการมากนัก ประกอบกับนโยบายจำกัดอัตรากำลังของข้าราชการ ทำให้เป็นอุปสรรค ต่อการพัฒนาบัณฑิตศึกษามาก เนื่องจากจำนวนนิสิตเพิ่มมากขึ้น อัตรากำลังของอาจารย์ไม่สามารถ รองรับการศึกษาได้เพียงพอ ควรมีการส่งเสริมพัฒนาอาจารย์ที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัยให้เป็น อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย